

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. [Електронний ресурс] // Верховна рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» Наказ Міністерства фінансів України від 19.01.2000 р. № 27/4246. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
5. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – 4-те вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2015. – 572 с.
6. Амортизація основних засобів // iFactor. – 2017. – № 94.– [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2017/november/issue-94/article-32188.html>.
7. Амортизація нематеріальних активів // Вісник. – 2018. – № 22. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.visnuk.com.ua/ru/publication/100008175-amortizatsiya-nematerialnikh-aktiviv>.

ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА: СТРАТЕГІЧНИЙ АСПЕКТ

СТЕПАНЕНКО О. І.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування*

*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна*

Управління грошовими потоками є одним з найважливіших аспектів контролю та вагомою складовою фінансового планування діяльності підприємства. Методологічний апарат управління грошовими коштами охоплює спектр принципів, методів, важелів та прийомів управління дебіторською і кредиторською заборгованостями, запасами, цінними паперами, фінансовими інвестиціями. У даному контексті особливої актуальності набуває рівень інформаційного забезпечення процесу управління грошовими коштами, оскільки від змістовності та своєчасності отриманих даних залежить ефективність та результативність роботи підприємства. В Україні в умовах інфляції, складної політичної та економічної ситуації, постійних змін у законодавстві і кризи неплатежів, управління грошовими потоками є найактуальнішим завданням в управлінні фінансами. Економічне зростання підприємства базується на підтримці його фінансової рівноваги та водночас на забезпеченні максимізації основного цільового показника – вартості підприємства, головним чинником формування якої є грошові потоки.

В умовах сьогодення, грошові кошти – це найбільш динамічна складова економічної системи, а їх обіг допомагає формувати єдину систему економічної

діяльності та економіки загалом. Тому, основною метою управління грошовими коштами є забезпечення збалансованості їх потоків, що надає можливість підтримувати достатній рівень платоспроможності та фінансової стійкості суб'єкта господарювання. У залежності від видів діяльності, які визначено НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1], виділяють грошові потоки від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Операційна діяльність є головним джерелом прибутку, оскільки акумулює в собі всі операції, які пов'язані з виробництвом або реалізацією готової продукції (товарів, робіт, послуг), забезпечує отримання вагової частини доходу підприємства і відповідно генерує основний потік грошових коштів. Варто зазначити, що основою розрахунку грошового потоку є саме операційний грошовий потік, який показує здатність господарюючого суб'єкта: погашати фінансову заборгованість; виплачувати дивіденди; фінансувати інвестиції за рахунок внутрішніх фінансових джерел. Достатня величина операційного грошового потоку визначає сприятливі передумови для залучення фінансових ресурсів в розвиток підприємства. Класифікацію грошових потоків за видами діяльності представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Класифікація грошових потоків (за видами діяльності)

Вид діяльності	Джерело надходження грошових коштів	Шлях вибуття грошових коштів
Операційна	Реалізація готової продукції, товарів, робіт, послуг	<ul style="list-style-type: none"> • витрачання на оплату виробничих запасів, товарів, робіт, послуг; • оплата витрат виробничого та загальногосподарського характеру; • виплата заробітної плати працівникам; • оплата зобов'язань з податків і зборів, відрахувань на соціальні заходи.
Фінансова	<ul style="list-style-type: none"> • розміщення інструментів власного капіталу (акцій, часток у капіталі); • розміщення облігацій та інших боргових зобов'язань; • отримання довгострокових і поточних кредитів (позик). 	<ul style="list-style-type: none"> • викуп цінних паперів, часток у власному капіталі, боргових зобов'язань власної емісії; • погашення довгострокових і поточних кредитів (позик); • виплата дивідендів учасникам.
Інвестиційна	<ul style="list-style-type: none"> • реалізація необоротних активів; • реалізація фінансових інвестицій; • надходження від отриманих відсотків, дивідендів, деривативів. 	<ul style="list-style-type: none"> • придбання необоротних активів; • придбання фінансових інвестицій; • виплати за деривативами.

Джерело: згруповано за даними [1]

Грошові потоки є абсолютними показниками, що відображають надходження або використання коштів всередині підприємства. За цією ознакою, як правило, виокремлюють позитивні, негативні та чисті грошові потоки, які можуть також визначатися в розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Основною перевагою використання грошових потоків порівняно з показниками прибутку є можливість отримання повного уявлення про фінан-

совий стан підприємства. Через це грошові потоки не містяться у публічній звітності підприємства, а визначаються і аналізуються для прийняття рішень у сфері стратегічного управлінського обліку та фінансового менеджменту.

Управління рухом грошових коштів, для керівництва підприємства, стає одним із першочергових завдань, оскільки саме вони щоденно стикаються з прогнозуванням та управлінням грошовими потоками: вирішують як уберегти кошти від інфляції, як забезпечити нормальну поточну діяльність, підтримати свою ділову репутацію як надійного фінансового партнера. Процес управління грошовими потоками базується на основних принципах, які наведено на рис. 1.

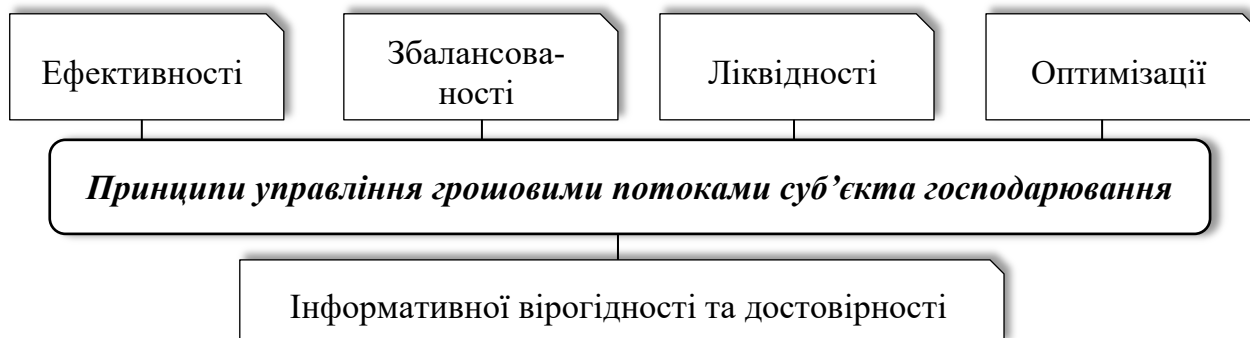

Рис. 1. Принципи управління грошовими потоками підприємства

Джерело: авторська розробка

Принцип *інформативної вірогідності та достовірності* передбачає забезпечення системи управління необхідною інформаційною базою, яка має містити повні, правдиві, неупереджені дані про зміни й рух грошових коштів у розрізі видів діяльності (операційної, фінансової, інвестиційної). Створення такої інформаційної бази здійснюється за показниками фінансової та управлінської звітності, яка базується на єдиних методичних принципах бухгалтерського обліку.

Принцип *ефективності* полягає у визначенні оптимального рівня розподілу грошових коштів у просторі та часі для мінімізації витрат й досягнення необхідного ефекту діяльності підприємства. Грошові потоки характеризуються істотною нерівномірністю надходжень і витрат коштів у розрізі окремих тимчасових інтервалів, що приводить до формування значних обсягів тимчасово вільних грошових активів. Ці тимчасово вільні залишки коштів носять характер непродуктивних активів (до моменту їх використання в господарському процесі), що втрачають свою вартість у часі чи від інфляції. Тому, практична реалізація даного принципу полягає в забезпеченні ефективного використання грошових коштів шляхом здійснення фінансових інвестицій, що сприятиме формуванню додаткових ресурсів підприємства.

Принцип *збалансованості* передбачає обґрунтоване застосування критеріїв та методів групування, зведення, узагальнення інформації про грошові потоки суб'єкта господарювання. Управління грошовими потоками має справу з багатьма їх видами і різновидами. Їхня підпорядкованість єдиним цілям і задачам управління вимагає забезпечення збалансованості грошових потоків за видами, обсягами, тимчасовими інтервалами.

Принцип *ліквідності* полягає в тому, що в процесі управління грошовими потоками необхідно забезпечувати достатній рівень їх ліквідності в часі. Висока нерівномірність окремих видів грошових потоків породжує тимчасовий дефіцит коштів підприємства, що негативно позначається на рівні його платоспроможності. Тому, в процесі управління необхідно забезпечувати достатній рівень їхньої ліквідності протягом усього визначеного періоду. Реалізація цього принципу забезпечується шляхом відповідної синхронізації позитивного й негативного грошових потоків у розрізі кожного тимчасового інтервалу.

Принцип *оптимізації* грошових потоків являє собою процес вибору найкращих форм їх організації на підприємстві з урахуванням умов і особливостей здійснення його господарської діяльності. Основними завданнями оптимізації є: забезпечення збалансованості грошових надходжень і виплат протягом звітного року; досягнення синхронності формування доходів і здійснення витрат у часі та просторі; забезпечення зростання чистого грошового потоку (резерву грошової особистості) підприємства в прогностичному періоді.

Виходячи із зазначених принципів, можна виділити етапами процесу організації управління грошовими потоками, а саме:

1) забезпечення повного, достовірного, об'єктивного обліку грошових потоків підприємства та формування показників фінансової звітності;

2) аналітичне дослідження та оцінка грошових потоків за попередні звітні періоди;

3) оптимізація грошових потоків шляхом вибору найкращих методів та прийомів їх організації на підприємстві з урахуванням особливостей процесу господарської діяльності;

4) планування грошових потоків у розрізі видів діяльності – операційної, фінансової, інвестиційної;

5) забезпечення ефективного контролю за грошовими потоками суб'єкта господарювання для своєчасне виявлення відхилень під запланованих показників і їх виправлення, ефективного виконання розроблених планів, досягнення поставлених стратегічних цілей.

Ефективне управління грошовими потоками визначається синхронізацією надходжень та виплат, підтримкою постійної платоспроможності підприємства. Правильно організована система управління грошовими коштами дає можливість підвищити рівень виробництва та прибутковості, від її якості залежить не тільки фінансова стійкість підприємства в даний період часу, а й спроможність подальшого ефективного розвитку в майбутньому.

Література:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013. № 73. Дата оновлення 20.06.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 12.08.2019).